

Wokół niemieckiego
dziedzictwa kulturowego
na Ziemiach Zachodnich
i Północnych

Praca zbiorowa pod redakcją
Zbigniewa Mazura

INSTYTUT ZACHODNI
POZNANŃ 1997

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	I

I. PRZESZŁOŚĆ I TERAŹNIEJSZOŚĆ

Zbigniew Mazur	
Albumy o Ziemiach Zachodnich i Północnych . .	1
Grażyna Humeńczuk	
Aktualizacja bitwy legnickiej (1241)	49
Wiesław Lesiuk	
Polsko-niemiecka wystawa „Przebudź się, serce moje, i pomyśl”	77

II. TRADYCJA LOKALNA

Marek Chwistek	
Kamienna kronika we Wschowie	89
Władysław Korcz	
„Schönaichianum” – gimnazjum w Bytomiu Odrzań- skim	117
Przemysław Wiater	
Kolonia artystyczna w Szklarskiej Porębie . . .	127

III. OSWAJANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Dariusz Rymar	
Pogranicze santockie na przełomie epok	149
Zbigniew Czarnuch	
Oswajanie krajobrazu. Polscy osadnicy w dorzeczu dolnej Warty	169
Andrzej Brencz	
Oswajanie niemieckiego dziedzictwa kulturowego. Z badań etnologicznych na Środkowym Nadodrzu .	191

IV. ZABYTKI

Stanisław Kowalski	
O badaniach architektonicznych na Środkowym Nadodrze	217
Jan Muszyński	
Z doświadczeń w służbie konserwatorskiej . . .	231
Maria Rutowska	
Kilka dokumentów z lat czterdziestych	257

V. POMNIKI

Zbigniew Mazur	
Między ratuszem, kościołem i cmentarzem . . .	301
Danuta Berlińska	
Symbole trudnej historii Śląska Opolskiego . .	341

VI. NAZEWNICTWO

Maria Wagińska-Marzec	
Ustalanie nazw miejscowości na Ziemiach Zachodnich i Północnych	369
Monika Choroś, Lucja Jarczak	
Niemieckie elementy w śląskich nazwach miejscowych	417
Wiesław Myszkiewicz	
Ulice Zielonej Góry	433

VII. W PROZIE I CZYTANKACH SZKOLNYCH

Maria Wagińska-Marzec	
Ziemie Zachodnie i Północne w podręcznikach do nauczania języka polskiego	471
Piotr Kraszewski	
Obraz Ziem Zachodnich i Północnych w prozie Eugeniusza Paukszty	501

VIII. NIEMCY WOBEC DZIEDZICTWA

Maria Tomczak	
Przesiedleńcy wobec wyzwań lat dziewięćdziesiątych (polityka i kultura)	539
Autorzy	568
Indeks nazw geograficznych	569
Zusammenfassung	583